

ANALIZA GIBANJA ŠTEVILA SLOVENCEV V ČRNI GORI 1921 – 2021 IN NJIHOVA ORGANIZIRANOST

Dušan Tomažič

Magister geografije in profesor zgodovine
RTV Slovenija, RC Maribor,
Ilichova 33
dusan.tomazic@rtvslo.si

UDK: 910:325.54:316.233:314.116.3

COBISS: 1.01

Izvleček

Analiza gibanja števila Slovencev v Črni gori 1921 – 2021 in njihova organiziranost

V Črni gori živi majhno število Slovencev, a so za proučevanje kljub vsemu zelo zanimivi. Na območju Črne gore je bil prvi popis prebivalstva izveden leta 1879 v času kneza Nikole. Prvi dokaj natančni podatki popisa prebivalstva segajo že v leto 1909, kasnejši, sodobni popisi prebivalstva so bili izvedeni v treh državno teritorialnih okvirih. V času Kraljevine SHS (1921 in 1931), v okviru SFRJ je bilo šest popisov in sicer od 1948 -1991, dva pa v času samostojne republike Črne gore v letih 2003 in 2011. Slovensko populacijo je bilo že zaznati v popisu leta 1921, takrat se je za Slovence izreklo 55 oseb. Prvi popis v sodobni Črni gori je popisal 415 Slovencev, zanje pa so demografska gibanja nespodbudna in predstavljajo biološko depopulacijo. Ob nenehnem zmanjševanju števila, je bila leta 2001 tudi povprečna starost visoka (50,9 let). V zadnjem popisu leta 2011 se je za Slovence izreklo še manj ljudi in sicer 354 oseb, povprečna starost pa se je zvišala na 53,2 let. V pričujočem delu je narejena osnovna demografska analiza Slovencev v Republiki Črni Gori in kako je sprememba državno pravnega statusa države vplivala na razvoj slovenske populacije in njeno organiziranost v novi državi.

Ključne besede

Črna gora, izobrazba, materni jezik, popisi prebivalstva, Slovenci, spol, starost

Abstract

Analysis of the trend in the number of Slovenians in Montenegro 1921 - 2021 and their organisation

There are a small number of Slovenians living in Montenegro, but they are still very interesting to study. The first census of the population of Montenegro was carried out in 1879 during the reign of Prince Nikola. The first fairly accurate census data dates back to 1909, while later, modern censuses were carried out in three state-territorial contexts. Six censuses were conducted during the Kingdom of the SHS (1921 and 1931), six censuses during the SFRY (1948-1991) and two censuses during the independent Republic of Montenegro (2003 and 2011). The Slovenian population was already visible in the 1921 census, when 55 persons identified themselves as Slovenes. The first census in modern Montenegro counted 415 Slovenians, for whom demographic trends are desperate and represent a biological depopulation. In the last census in 2011, even fewer persons declared themselves Slovenes, 354, and the average age rose to 53.2 years. The present work provides a basic demographic analysis of Slovenians in the Republic of Montenegro and how the change in the country's legal status has affected the development of the Slovenian population and its organisation in the new state.

Keywords

Age, census, education, gender, Montenegro, mother tongue, Slovenians

Uredništvo je članek prejelo 8. 9. 2022.

1. Uvod

Slovencev v Črni gori nikoli ni bilo zelo veliko, tudi razlogi za njihovo naseljevanje v tej, danes znova samostojni državi, so manj raziskani, čeprav so na tem območju zdržema prisotni več kot sto let.

Znano je, da je nekaj Slovencev, ki so bili v času Avstro-Ogrske monarhije v Boki Kotorski tam ostalo tudi po razpadu monarhije. Med svetovnimi vojnami so zelo redki Slovenci živeli še na Cetinju, črnogorski prestolnici, v Hercegovnem, v glavnem mestu Podgorici in v Nikšiću. Jugoslovanski gospodarski razvoj je po drugi svetovni vojni mnogim slovenskim velikim podjetjem odprl pot v Črno goro, zlasti na področju železarstva, v črnogorska obmorska mesta Budvo, Otrant in Petrovac pa so slovenske organizacije vlagale v razvoj turizma (Kržišnik 2003, 117-135). Zmotno je prepričanje, da se Slovenska plaža v Budvi tako imenuje zaradi Slovencev, temveč so jo tako poimenovali Čehi in Slovaki, ki so tam dopustovali.

Med pomembnimi in znanimi Slovenci, ki so živeli in delovali v Črni gori velja omeniti prvega slovenskega letalca, balonarja (aerostata) in zdravnika, začetnika cepljenja proti črnim kozam, dr. Matijo Gregorja Kraškoviča, ki se je rodil na Blokah v vasi Studenec leta 1767 in deloval tudi v Kotorju. Konec maja 1816 je postal okrajni zdravnik v Kotorju in 1817 član komisije za ureditev pokopališča zunaj mesta Kotor (Južnič 2015, 351-378).

V Črni Gori je delovalo še nekaj uglednih Slovencev, med njimi tudi zgodovinar, geograf in arheolog Simon Rutar. Rodil se je 12. Oktobra 1851 v Krnu, umrl pa 3. maja 1903 v Ljubljani (Bohinec 1960). 20. januarja 1880 je bil premeščen kot redni gimnazijski učitelj v Kotor, kjer je pričel s poukom v 2. polletju 1879/80; 12. julija 1881 so ga premestili v Split.

Med pomembnimi in znanimi Slovenci v Črni gori je bila vsekakor Vida Matjan, ki je kot glasbenica delovala v Kotorju, kjer se po njej imenuje Osnovna in srednja glasbena šola in tamkajšnje društvo Slovencev iz Podgorice. Matjan, Vida – jugoslovanska in slovenska skladateljica, glasbena pedagoginja, dirigentka, etnomuzikologinja, direktorica prve zasebne in državne glasbene šole v Kotorju v Črni gori. Rodila se je v Ljubljani leta 1896, umrla pa v Kotorju leta 1993 (Dabižinović 2018, 53-80).

Na razvoj glasbene umetnosti v tej državi sta veliko prispevala še Anton Pogačar, ki je deloval v Kotorju, rodil pa v Ljubljani leta 1913. Po končani vojaški glasbeni šoli v Vršču je nadaljeval študij kompozicije na Konservatoriju v Ljubljani pri uglednem slovenskem skladatelju Slavku Ostercu. Od ustanovitve je bil direktor Srednje glasbene šole v Kotorju. Leta 1963 se je preselil v Pulj, kjer je tudi umrl (Bogojević in Marković 2021, 127 – 153).

Pomemben za razvoj glasbe v Črni gori je bil tudi Rudi Zakrajšek, dolgoletni direktor Srednje glasbene šole Vasa Pavić v Podgorici, ustanovitelj baletnega oddelka, bil pa je tudi predsednik Združenja skladateljev Črne gore, avtor številnih knjig za glasbeno izobraževanje, nasledil ga je sin Zlatko Zakrajšek. Zelo priznana je bila tudi Zlatkova sestra Hilda, profesorica angleškega jezika (Đuranović 2014).

Kot rečeno so bili prvi Slovenci v Črni gori prisotni že ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja, največ pa se jih je priseljevalo po drugi svetovni vojni, ko so na območje Črne gore prihajali različni strokovnjaki. Njihova poselitev je zelo razpršena, največ se jih je naselilo v urbaniziranih okoljih (Podgorica, Hercegnovi, Tivat, Kotor, Bar, Nikšić).

Danes je v teritorialnem in administrativnem smislu Črna gora razdeljena na 24 občin, ki predstavljajo osnovno enoto politične in ekonomske samouprave. Država je neformalno razdeljena na tri regije: Severno Črno goro, Srednjo Črno goro in Primorsko Črno goro. Regije v kulturnem in političnem življenju nimajo avtonomije.

2. Nacionalna struktura prebivalstva Črne gore po popisu leta 2011

Črna gora je nacionalno heterogena država, zadnji popis leta 2011 izkazuje, da so se večinsko opredelili za Črnogorce in sicer 278865 ali 45 %, torej manj kot polovica vseh prebivalcev, slabo tretjino predstavljajo Srbi in sicer 28,7 %, medtem ko nobena druga nacionalnost ali etnična pripadnost prebivalcev ne presega 10 %. Med 27 odgovori se je leta 2011 za Slovence izreklo 354 oseb, kar predstavlja 0,05 % prebivalcev Črne gore. Stoletno sobivanje pa se izkazuje tudi v prepletenosti ljudi, kar potrjuje dilema izjasnjevanja tipa Bošnjaki-Muslimani, Muslimani-Bošnjaki, Črnogorci-Muslimani, Črnogorci-Srbi, Muslimani-Črnogorci (Preglednica 1).

Preglednica 1: Nacionalna sestava Črne gore leta 2011.

Nacionalna/etnična pripadnost	Št.	%
Črnogorci	278865	45,00
Srbi	178110	28,70
Bošnjaki	53605	8,60
Albanci	30439	4,90
Muslimani	20537	3,30
Hrvati	6021	0,90
Bosanci	427	0,07
Bošnjaki-Muslimani	181	0,03
Črnogorci-Muslimani	175	0,03
Črnogorci-Srbi	1833	0,29
Egipčani	2054	0,33
Goranci	197	0,03
Italijani	135	0,02
Jugoslovani	1154	0,18
Madžari	337	0,05
Makedonci	900	0,14
Muslimani-Bošnjaki	183	0,29
Muslimani-Črnogorci	257	0,04
Nemci	131	0,02
Romi	6251	1,00
Rusi	946	0,15
Slovenci	354	0,05
Muslimani-Črnogorci	2103	0,33
Turki	104	0,01
Ostalo	3358	0,54
Regionalna pripadnost	1202	0,19
Ne zeli se izjasniti	30170	4,80
Skupaj	620029	100,00

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2011.

3. Gibanje števila Slovencev v Črni gori po popisih 1921 - 2011

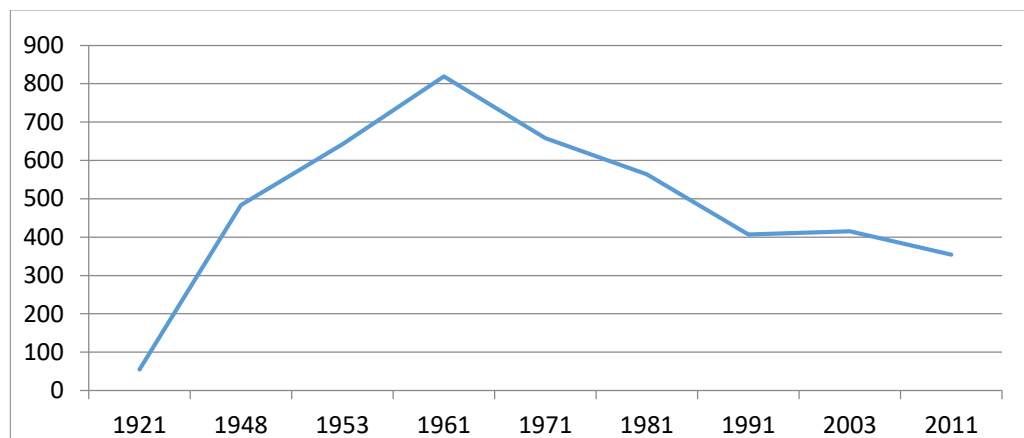
Slovenci so se v Črno goro priseljevali že pred letom 1921. Ta popis prebivalstva jih je prvič registriral 55, kar je najnižje število odkar so prisotni na območju te države in so opredeljeni v popisih prebivalstva (Preglednica 2).

Preglednica 2: Število in odstotek Slovencev v številu prebivalcev Črne Gore (ČG) po popisih prebivalstva 1921 -2011.

Leto popisa	Št. preb. ČG	Št. Slovencev	% Slovencev	Obdobje	Rast/pad
1921	311341	55	0,01		
1948	377189	484	0,12	1921-1948	429
1953	419873	642	0,15	1948-1953	158
1961	471894	819	0,17	1953-1961	177
1971	529604	658	0,12	1961-1971	-161
1981	584310	564	0,10	1971-1981	-94
1991	615035	407	0,06	1981-1991	-157
2003	620145	415	0,07	1991-2003	8
2011	625266	354	0,06	2003-2011	-61
				1921-2011	299

Vir: Popisi prebivalstva: Kraljevina SHS 1921, FNRJ in SFRJ 1948, 1953,1961,1971,1981,1991, ČG, 2003 in 2011.

Do leta 2011 jih torej beležijo vsi popisi (Slika 1), njihovo število se je v tem obdobju (1921 – 2011) povečalo za 299 oseb. Realno pa je njihovo število po letu 1961 začelo usihati. Največ Slovencev se je naselilo v Črni gori leta 1961, ko so jih v popisu našli največ in sicer 819 oziroma 0,17 % celotnega prebivalstva, po tem letu je število slovenske populacije začelo upadati, po zadnjem popisu jih tam še vedno živi 354 in znaša le še 0,05 % prebivalstva Črne gore.

Slika 1: Gibanje števila Slovencev v Črni gori 1921 – 2011.

Vir: Popisi prebivalstva Črne gore 1921, 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2003 in 2011.

4. Slovenci v Črni gori po starosti in spolu po popisih 2003 in 2011

Živiljenjska doba se v zahodnem svetu podaljšuje, kar hkrati pomeni, da se prebivalstvo stara. Podatki o starosti Slovencev v Črni gori to samo potrjujejo. Z deležem starejšega prebivalstva se zmanjšuje tudi rodnost, s tem pa tudi delež mlade populacije.

Starostna in spolna struktura sta pomembni ne samo za biološko reprodukcijo prebivalstva, temveč tudi za formiranje raznih družbeno-ekonomskih struktur prebivalstva, ki so nujna za razvoj vsake države (Suljić 2011).

Odnos moške in ženske slovenske populacije v Črni gori je bil po popisu iz leta 2003 izrazito v korist žensk, ko je njihovo število predstavljalo kar 63 % ali 261 vseh Slovencev in 37 % ali 154 moške populacije. V popisu leta 2011 se je za Slovence deklariralo 354 oseb, kar je 61 manj kot ob prejšnjem¹. Odnos med spoloma se je nekoliko spremenil v korist moške populacije in sicer 146 moških ali 41,2 %, žensk je bilo 208 oziroma 58,8 %. Statistični podatki za leto 2003 govorijo, da je bila povprečna starost Slovencev 50,9 let, občutno mlajše je bilo moško prebivalstvo in sicer je bilo staro 42,5 let, povprečna starost žensk pa je bila 55,9 let. Povprečna starost se je v naslednjem popisu zvišala na 53,2 let. Izrazito starejša je ženska populacija v obeh popisih (2003 ženske 55,9 : moški 42,5; 2011 ženske 59,2 : moški 44,7) (Preglednica 3) in (Slika 2).

Preglednica 3: Slovenci v Črni gori po starostnih skupinah v letih 2003 in 2011.

Slovenci v Črni gori	2003	2011
Vsi	415	354
M	154	146
Ž	261	208
0 - 4	7	8
5 - 9	11	5
10 - 14	7	11
15 - 19	13	15
20 - 24	18	3
25 - 29	15	10
30 - 34	20	22
35 - 39	22	22
40 - 44	27	14
45 - 49	37	19
50 - 54	29	36
55 - 59	46	22
60 - 64	49	39
65 - 69	47	36
70 - 74	33	35
75 in več	34	57
Povprečna starost	50,9	53,2
M	42,5	44,7
Ž	55,9	59,2

Vir: Popisa prebivalstva Črne gore 2003 in 2011.

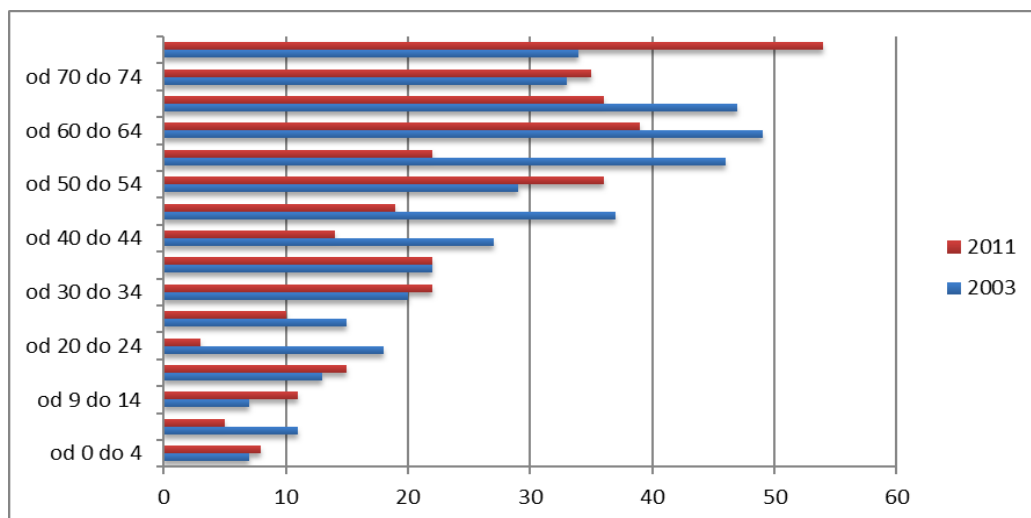
¹ Razlogi za manjše število deklariranih Slovencev so različni (umrljivost, migracije).

Mladi Slovenci v Črni gori (0 do 14 let) so leta 2003 predstavljali 6 % prebivalstva (Preglednica 4), zrelo prebivalstvo (15 do 64 let) pa 66,5 % prebivalstva. Delež starejših (65 let ali več) je bil 27,5 %. Če primerjamo podatke s popisom iz leta 2011 lahko ugotovimo, da je razmerje še manj ugodno, čeprav se je ob manjšem številu Slovencev, delež mladih povečal za 0,7 odstotne točke, a se je občutno zmanjšal delež aktivnega prebivalstva, ki se je zmanjšal kar 9,4 % točke. Za 8,7% točke pa se je povečal delež starejših (Slika 2).

Preglednica 4: Slovenci po starostnih skupinah v Črni gori 2003 in 2011 leta.

Spol	Skupno	Starostne skupine						Indeks staranja 65+/(0-14)
		0 -14		15 - 64		65+		
		Št.	%	Št.	%	Št.	%	
2003	415	25	6,0	276	66,5	114	27,5	4,6
2011	354	24	6,7	202	57,1	128	36,2	5,3

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2003 in 2011.

Slika 2: Slovenci po starostnih skupinah v popisih 2003 in 2011.

Vir: Popisa prebivalstva Črne gore 2003 in 2011.

5. Slovenci v Črni gori po veroizpovedi po popisih 2003 in 2011

Pri Slovencih v Črni gori se bolj kot v jeziku kaže manifestiranje in izražanje verskega in duhovnega prepričanja povezanega s katolištvom, saj je kot katoliško veroizpoved v obeh popisih izrazilo več kot dve tretjini oseb (2003 [66,7 %], 2011 [63,27 %]). Med tem, ko je protestantsko veroizpoved med Slovenci v obeh popisih komaj zaznati (Preglednica 5).

Po popisu leta 2003 so se Slovenci v Črni gori pričakovano v večini izrekli za katolike, kar 66,7 % oziroma 277 oseb. 13 % ali 54 je takih, ki so se v popisu izrekli za pravoslavce. Velik pa je odstotek tistih, ki so navedli, da niso pripadniki nobene verske skupnosti, niso verniki, se niso izjasnili ali pa podatek ni znan – takih je bilo skupaj 81, kar predstavlja skoraj 20 % oseb.

V zadnjem popisu prebivalstva, leta 2011, se je največ tam živečih Slovencev izreklo za katolike in sicer 224 oziroma 63,27 % vseh. Glede na okolje v katerem sta prisotni tako srbska kot črnogorska pravoslavna cerkev, se je za pravoslavce izreklo 64 oseb ali 18,1 %. 34 se jih je opredelilo za ateiste in sicer 9,6 %, 22 ali 6,2 % se jih ni želelo izjasniti, 7 oseb ali 2 % so se izrekli za ateiste, po eden pa za adventista, agnostika in v rubriki ostali (Preglednica 5).

Preglednica 5: Veroizpoved Slovencev v Črni gori po popisih 2003 in 2011.

Veroizpoved	2003	%	2011	%
Adventist	1	0,27
Agnostik	1	0,27
Ateist	34	9,60
Kristjan	7	2,00
Katolik	277	66,70	224	63,27
Pravoslavac	54	13,00	64	18,10
Musliman	1	0,20
Protestant	2	0,50
Ni pripadnik	8	1,90
Ne izjasnjen	26	6,20	22	6,20
Ni vernik	41	9,90
Neznano	6	1,50
Ostali	1	0,28
Skupaj	415	100,00	354	100,00

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2003 in 2011.

6. Materni jezik Slovencev v Črni gori po popisih 2003 in 2011

V popisu prebivalstva leta 2003 so Slovenci od ponujenih kategorij maternega jezika izbrali štiri, nekateri se niso izjasnili ali pa so navedli kategorijo ostali. Od 415 popisanih Slovencev jih je 188 ali 45,3 % navedlo, da je njihov materni jezik slovenščina, več je bilo žensk, kar 143 ali 34,5 %, moških je bilo 45 ali 10,9 %. 34,9 % ali 145 oseb je navedlo kot materni jezik srbsčino, moških je bilo 71 ali 17,1 %, žensk 74 oziroma 17,8 %, črnogorščino je navedlo 60 Slovencev ali 14,5 % od tega 31 moških ali 7,5 %, žensk je bilo 29 ali 7 %, hrvaščino 7 oseb ali 1,7 %, moški so bili 3 ali 0,7 %, žensk 4 ali 1 %, v rubriki ostali je takih 9 oziroma 2,1 % od tega 4 moški ali 1 %, žensk pa 1,1 %, šest oseb, vse ženske, se ni izjasnilo, kar predstavlja 1,4 % (Preglednica 6).

Preglednica 6: Materni jezik Slovencev v Črni gori po popisih 2003 in 2011.

Jezik	2003	%	M	%	Ž	%	2011	%
Srbski	145	34,90	71	17,10	74	17,80	76	21,50
Črnogorski	60	14,50	31	7,50	29	7,00	89	25,10
Slovenski	188	45,30	45	10,90	143	34,40	90	25,40
Hrvaški	7	1,70	3	0,70	4	1,00	14	4,00
Ostali	9	2,10	4	1,00	5	1,10	42	11,70
Niso se izjasnili	6	1,40	6	1,40	8	2,20
Črnogorsko/srbski	/	/					1	0,30
Ruski	/	/					1	0,30
Srbsko/hrvaški	/	/					29	8,20
Nemški	/	/					2	0,50
Materni	/	/					2	0,50
Skupaj	415	100,00	160	38,50	255	61,40	354	100,00

Vir: Popisa prebivalstva Črne gore 2003 in 2011.

Od skupnega števila 354 v letu 2011 živečih Slovencev v Črni gori je navedlo 5 variant srbsko-hrvaško-črnogorskega jezika, ena od teh oblik je materinščina 209 osebam, kar predstavlja skoraj dve tretjini (59 %) vseh govorcev. Ruščina je materinščina eni osebi, nemščina dvema, v kategorijah ostali, ne izjasnjeni in materni jezik je takih oseb 52. Slovenščina je materni jezik 90 osebam ali 25,4 %. V primerjavi obeh popisov ugotovimo, da je delež tistih, ki jim je slovenščina materni jezik manjši za 10,9 % odstotnih točk ali za 45 oseb manj, kot leta 2003 (Preglednica 6).

Z ustanovitvijo slovenskega društva »Vida Matjan« v Podgorici in s pomočjo Zavoda RS za šolstvo in Urada Vlade RS za Slovencev zamejstvu in po svetu, organizirajo tečaje slovenskega jezika, ki jih vodi Nikola Berišaj. Tečaji so namenjeni vsem starostnim skupinam, k učenju slovenščine pa želijo spodbuditi predvsem mlade. Primerjava popisov (2003/2011) kaže, da je v obeh manj kot polovica vseh, navedla slovenščino kot materni jezik, kar pomeni, da je asimilacija slovenskega življa očitna, hkrati pa tudi, da je veliko mešanih zakonov.

7. Izobrazba Slovencev starejših od 15 let po spolu po popisu 2003

Izobrazbena struktura prebivalcev je ena pomembnejših družbeno-ekonomskih pokazateljev, saj je v neposredni zvezi s celotnimi družbenimi, ekonomskimi, kulturnimi, znanstvenimi procesi in drugimi, ki zajema določeno populacijo (Suljić 2011).

Preglednica 7: Stopnja izobrazbe Slovencev Črni gori po popisih 2003 in 2011.

Izobrazbena stopnja	2003	%	Moški	%	Ženske	%	2011	%	Moški	%	Ženske	%
Osnovna šola ali manj	64	16,4	15	4,4	47	12	55	16,7	19	5,8	36	10,9
Brez izobrazbe ali 1-3 razred	6	1,5	2	0,5	4	1	1	0,3	1	0,3
Nepopolna osnovna šola	5	1,5	1	0,3	4	1,2
4-7 razred	4	1,1	1	0,3	3	0,8
Osnovna šola	54	13,8	14	3,6	40	10,2	49	14,8	18	5,5	31	9,4
Srednja šola	222	56,9	68	17,5	154	39,5	179	54,2	71	21,5	108	32,7
Poklicne šole 2 ali 3 leta	53	13,6	21	5,4	32	8,2
Gimnazija	36	9,2	5	1,3	31	7,9
Srednja strokovna šola	130	33,3	41	10,5	89	22,8
Srednje usmerjeno izobraževanje	2	0,5	1	0,3	1	0,3
Šole s specializacijo	1	0,3	1	0,3
Višje, visokošolska	98	25,1	47	12,1	51	13	96	29,1	39	11,8	57	17,2
Višja šola	39	10,0	17	4,4	22	5,6	40	12,1	13	3,9	27	8,2
Visoka šola	59	15,1	30	7,7	29	7,4	55	16,6	25	7,6	30	9,1
Podiplomski/magisterij	1	0,3	1	0,3
Neznano	6	1,5	3	0,8	3	0,8
Skupaj	390	100,0	135	34,6	255	65,4	330	100	129	39,1	201	60,9

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2003, knjiga 16 in Popis 2011.

Število Slovencev, ki so bili vključeni leta 2003 v izobraževalni sistem je bilo 390 oseb, od tega 135 ali 34,6 % moških, žensk pa je 255 ali 65,4 %. Več nepismenih, brez izobrazbe ali z vsaj tremi razredi osnovne šole je med ženskami in sicer 4, kar predstavlja 1 % slovenske populacije vključene v analizo. Z nedokončano osnovno šolo je prav tako več žensk in sicer 3 ali 0,8 %, med moškimi je le eden tak, ki predstavlja 0,3 %. Tistih iz osnovnega (primarnega) izobraževanja je skupaj 64, kar v skupnem številu predstavlja 16,4 % Slovencev. Nivo sekundarnega izobraževanja všteti dve in triletni programe, gimnazije, srednje strokovne šole, srednješolsko usmerjeno izobraževanje in srednje šole s specializacijo ima 222 oseb ali 56,9 % vseh. Največ tistih, ki so končali srednješolsko izobraževanje, je s strokovno izobrazbo in sicer kar 130 ali 33,3 % Slovencev. Število oseb z višjo ali visoko izobrazbo (terciarno izobraževanje) je 98, kar predstavlja 25,1 % Slovencev starejših od 15 let. Moških je 47 ali 12 %, žensk 51 oziroma 13 % (Preglednica 7).

V popisu 2011 je bilo oseb vključenih v izobraževalni sistem 330, od tega 129 ali 39,1 % moških in 201 ali 60,9 % žensk. Osnovno šolo je obiskovalo 55 oseb ali 16,7 % vseh, ki so se izobraževali, od tega 19 ali 5,8 % moških in 36 ali 10,9 % žensk. 49 ali 14,8 % je takih, ki so osnovno izobraževanje tudi končali med njimi 18 ali 5,5 % moških in 31 ali 32,7 % žensk. Brez izobrazbe ali z izobrazbo do tretjega razreda osnovne šole je ostal 1 ali 0,3 % moški in 1 ali 0,3 % ženska. V srednješolsko izobraževanje v popisu iz leta 2011 so zajeti vsi tipi srednješolskega izobraževanja od poklicne šole do gimnazije. Tega leta je eno od takih oblik izobraževanja končalo 179 dijakov ali 54,2 % vseh, ki so bili vključeni v ta del izobraževanja. 71 ali 21,5 % je bilo dijakov in 108 ali 32,7 % dijakinj. Višje in visokošolsko izobraževanje nam ponuja več diferenciranih odgovorov. V terciarno izobraževanje je bilo vključenih 96 oseb ali 29,1 %. V nadaljevanje izobraževanja se je vključilo več žensk 57 ali 17 %, moških pa 39 ali 11,8 %. Višješolsko izobrazbo je doseglo 40 oseb ali 12,1 %, med njimi 13 moških ali 3,9 % in 27 žensk ali 8,2 %. Visokošolske izobraževalne programe je končalo 55 oseb ali 16,6 %, od tega 25 moških ali 7,6 % in 30 ali 9,1 % žensk. Podiplomski program izobraževanja je končala ena oseba moškega spola ali 0,3 %. Iz navedenih podatkov je moč ugotoviti, da ženske na vseh ravneh izobraževanja dosegajo višji odstotek izobrazbe kot slovenska moška populacija v Črni gori (Preglednica 7).

8. Slovenci v Črni gori po zakonskem stanju po popisih 2003 in 2011

Preučevanje zakonskega stanja prebivalstva nekega območja je v demogeografiji izjemnega pomena. Največje število otrok je namreč rojenih v zakonskem stanju (Suljić 2011). Med Slovenci je bilo v popisu prebivalstva leta 2003 237 poročenih oseb, kar predstavlja 57,1 % celotne slovenske populacije. Ločenih je 21 oseb ali 5,1 % vseh Slovencev. Podatek o vdovstvu 13,7 % Slovencev ali 57 oseb pa dodatno potrjuje, da gre za starajočo slovensko populacijo v Črni gori. Preglednica 8) Popis leta 2011 govori o manj poročenih osebah in sicer 184 ali 51,9 % vseh. Manj je tudi ločenih in sicer 16 oseb ali 4,5 % Slovencev. Pričakovano več je ovdovelih oseb in sicer 74 ali 20,9 %.

Preglednica 8: Zakonski stan Slovencev v Črni gori v letih 2003 in 2011.

Zakonski stan	Leto 2003	%	Leto 2011	%
	415	100,0	354	100,0
Osebe mlajše od 15 let	25	6,1	24	6,9
Samski	39	9,4
Poročena/poročena	237	57,1	184	51,9
Vdova/vdovec	57	13,7	74	20,9
Ločen/ločena	21	5,1	16	4,5
Neporočen/neporočena	28	6,7	56	15,8
Neznano(ženska)	8	1,9

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2003, knjiga 16.

9. Teritorialna poselitev Slovencev po občinah v Črni gori med leti 1921 - 2011

Na prostorsko distribucijo prebivalstva vpliva več faktorjev. Fizično geografski faktorji lahko vplivajo na poseljenost prostora, bodisi pozitivno, bodisi negativno, družbeno ekonomski faktorji pa lahko bogatijo ali slabijo naravne razmere ljudi (Suljič 2011).

Pregled popisov prebivalstva Črne gore od leta 1921 do 2011 je razbrati, da je bila največja koncentracija Slovencev v Kotorju leta 1953, ko jih je tam živelo 300, a je že naslednji popis leta 1961 pokazal, da se je njihovo število zmanjšalo na vsega 72. Razlogi za tako velik upad niso povsem znani. V stoletni prisotnosti Slovencev v Črni gori so le tri naselja/občine, kjer je število Slovencev presežilo 100 in sicer v Herceg Novem (1948 [126], 1961 [148], 1971 [116]), Kotorju (1948 [149], 1953 [300]) in Podgorici (1961 [158], 1971 [184], 1981 [156], 1991 [123], 2003 [138] in 2011 [117]).

Kot je bilo uvodoma zapisano je Črna gora razdeljena v tri geografske regije: severna, srednja in primorska Črna gora. V skladu z zakonom o teritorialni organizaciji Črne gore so enote lokalne samouprave občine: Severna regija: Andrijeviča, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Petnjica, Plužine, Pljevlja, Rožaje, Šavnik in Žabljak. Srednja regija: glavno mesto Podgorica, Tuzi, prestolnica Cetinje in občini Danilovgrad in Nikšić. Primorska regija: Bar, Budva, Herceg Novi, Kotor, Tivat in Ulcinj.

Za slovensko populacijo v Črni gori je značilno, da se so v glavnem naseljevali v urbaniziranih območjih. Največ Slovencev po popisu iz leta 2011 je živelo v glavnem mestu Podgorici in sicer 117, kar predstavlja več kot tretjino oziroma 33 % vseh, ki živijo v Srednji Črni gori, drugo urbanizirano okolje, kjer je največ Slovencev je v Primorskem delu Črne gore v Herceg Novem in sicer jih tam živi 56 oziroma 15,8 %. Prav tako v priobalnem delu v Kotorju je 29 Slovencev ali 8,2 %, v Baru jih je 21 ali 5,9 %, v drugem največjem mestu Nikšiću živi 20 Slovencev oziroma 5,6 % vseh.

Preglednica 9: Poselitev Slovencev po občinah Črne gore med leti 1921 in 2011.

Občina	1921	1948 ²	1953 ³	1961	1971	1981	1991	2003	2011
Andrijevisa		6	/	/	/	/	/	1	1
Bar	8	19	46	32	18	18	43	32	21
Berane ⁴ /Ivangrad ⁵ /Petnjica		5	19	22	29	20	12	4	5
Bijelo polje		2	17	8	7	15	7	7	1
Budva		/	/	13	13	10	8	12	14
Cetinje	21	44	42	33	17	22	13	13	7
Danilovgrad		13	/	45	4	6	14	4	8
Durmitor		2	3	/	/	/	/	/	/
Hercegnovi		126	/	148	116	95	57	67	56
Kolašin	6	8	18	18	11	8	4	6	5
Kotor		149	300	72	65	46	28	35	29
Mojkovac		/	/	12	6	7	4	2	2
Nikšić	2	40	69	117	85	58	32	16	20
Plav/Gusinje ⁶		/	/	4	5	8	2	/	/
Plevlja		10	31	20	18	24	6	4	1
Plužine		/	/	/	/	/	1	1	1
Rožaje		/	/	9	4	/	2	1	1
Šavnik		/	/	3	1	/	/	/	/
Titograd/Podgorica ⁷ /Tuzi	18	60	97	158	184	156	123	138	117
Tivat		/	/	91	62	59	44	64	57
Uljin		/	/	11	13	11	6	5	4
Žabljak		/	/	3	/	1	1	3	4
Skupaj	55	484	642	819	658	564	407	415	354

Vir: Popis prebivalstva 1921, 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2003 in 2011.

Črna gora je administrativno razdeljena le na občine, a če Slovence, kljub vsemu umestimo u neuradne regije jih največ živi v Primorski Črni gori in sicer 181 ali več kot polovica 51,1 %, v Srednji Črni gori 152 ali 42,9 %, medtem ko jih je v Severni⁸ Črni gori živi le 21 ali 5,9 %.

Kartografski prikaz je narejen kot primerjava števila Slovencev v Črni gori iz dveh popisov prebivalstva. Leta 1961 jih je v tej državi (prej SR Črni gori) živel največ 819 (Slika 3) in po popisu leta 2011 v samostojni državi Črni gori (Slika 4). Karti nazorno prikažeta usihanja števila Slovencev in občine, kjer se je njihovo število najbolj zmanjšalo.

²Upravna politična delitev Črne gore je bila leta 1948 na sreze.

³Upravna politična delitev Črne gore je bila leta 1953 razdeljena na sreze.

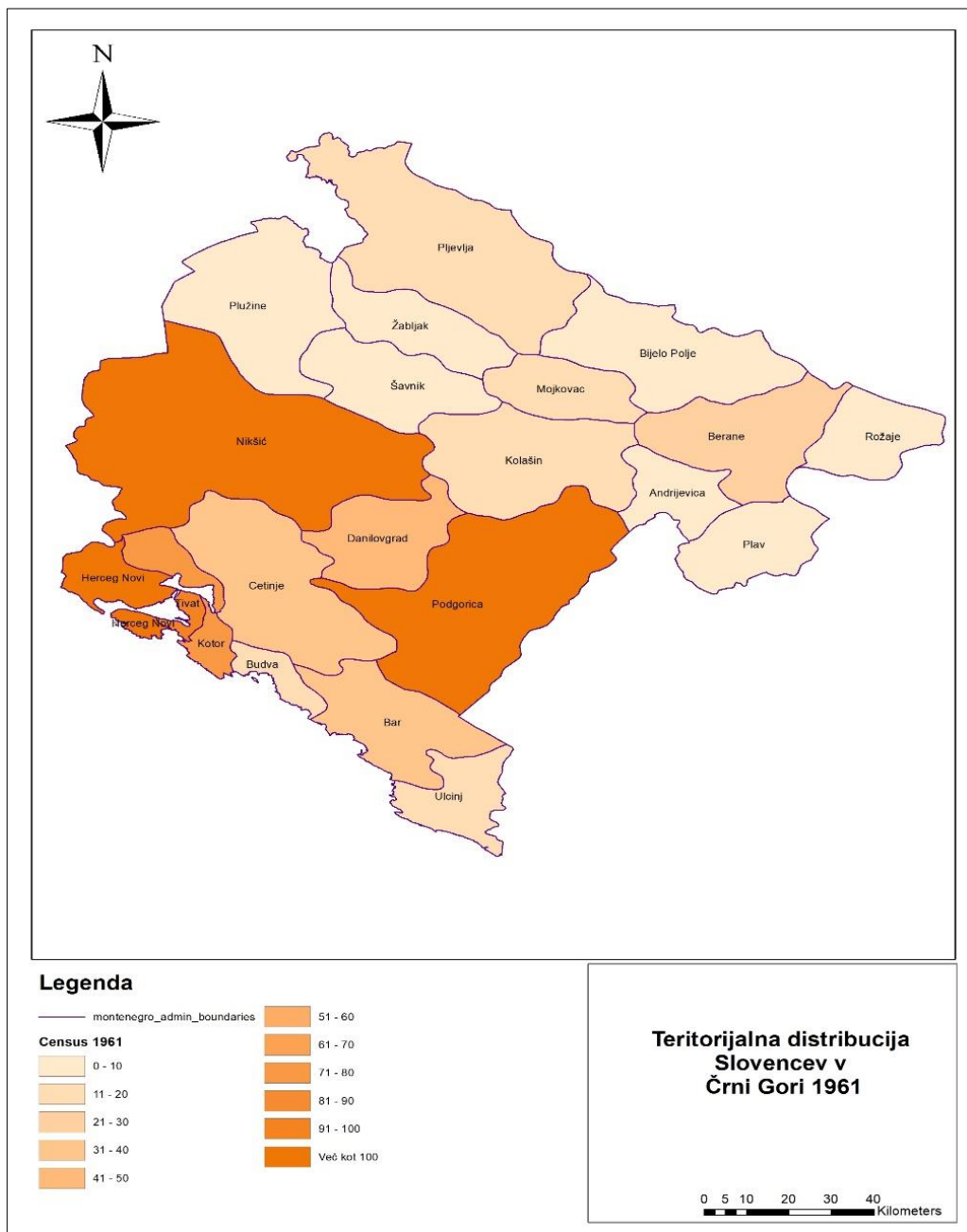
⁴Od julija 1949. do marca 1992. leta so se Berane imenovala Ivangrad, po narodnom heroju Ivanu Milutinoviću (1901-1944).

⁵Petnjica samostojna občina od leta 2013 – prej v sestavi Berane.

⁶Gusinje samostojna občina od leta 2014 – prej v sestavi Plava.

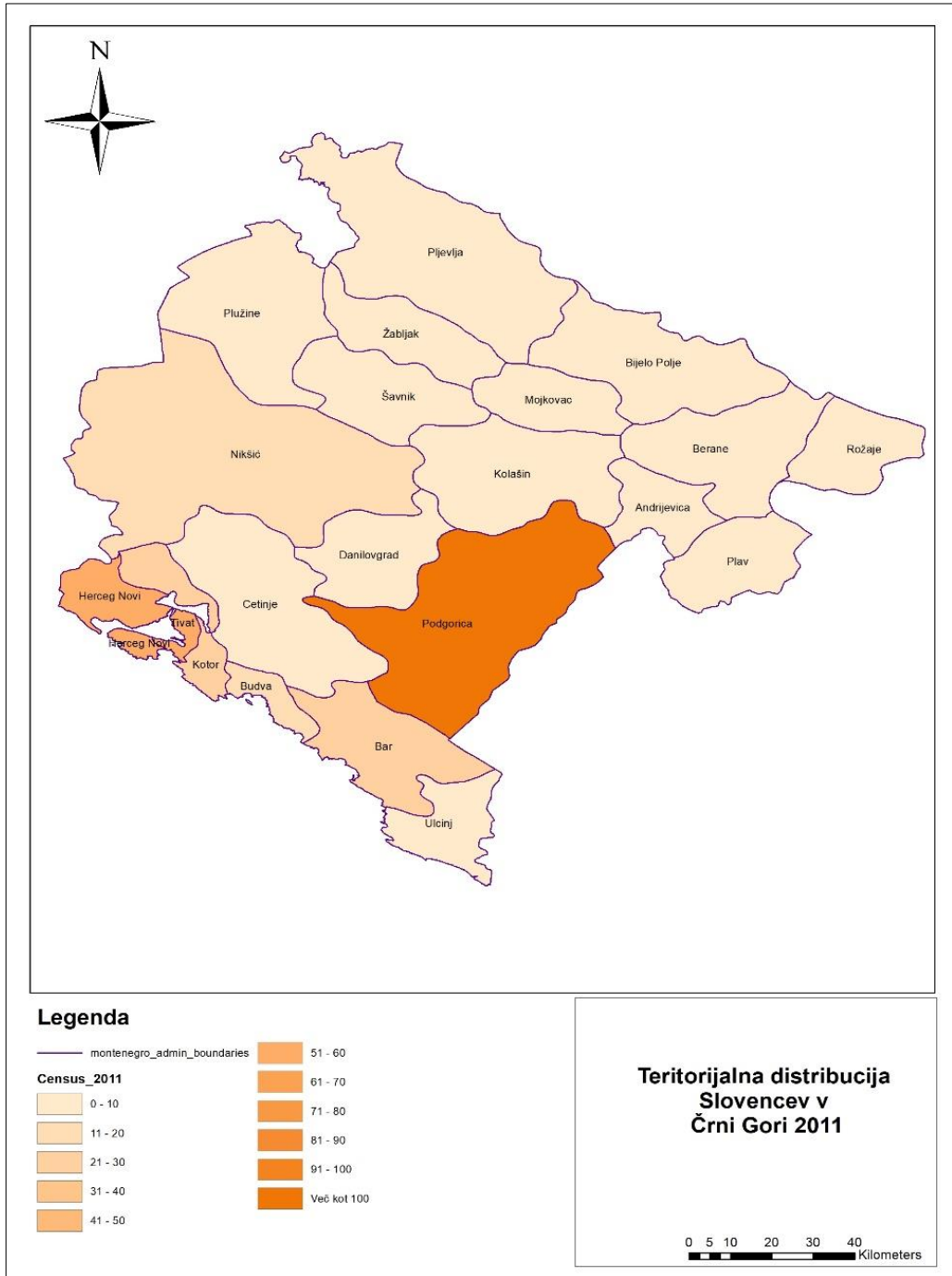
⁷Tuzi samostojna občina ob leta 2018 – prej v sestavi Podgorice.

⁸Severno Črno goro kot regijo omenjajo tudi kot Planinsko-dolinsko regijo.

Slika 3: Slovenci v Črni gori po občinah, popis 1961⁹.

⁹Karta je narejena na osnovi teritorialne razdelitve Črne gore leta 2011.

Slika 4: Slovenci v Črni gori po občinah, popis prebivalstva leta 1981¹⁰.

¹⁰Karta je narejena na osnovi teritorialne razdelitve Črne gore leta 2011.

10. Mestno in ruralno slovensko prebivalstvo v Črni gori po popisu 2003

V demo(geo)grafiji prebivalstvo obravnavamo tudi z vidika kraja bivanja, in sicer glede na to, ali gre pri kraju bivanja za mesto ali ne. Prebivalstvo se na podlagi tega deli na mestno in nemestno oziroma podeželsko (Pelc 2015).

Slovenci so se v Črni gori naseljevali v večjih črnogorskih mestih, torej urbaniziranih območjih, v mestnem okolju jih je v popisu leta 2003 živel 79,5 %, v ne-mestnem (ruralnem) okolju jih je živel 20,5 %, tudi popis leta 2011 kaže podobno sliko. Leta 2011 se je število mestnih prebivalcev zmanjšalo za odstotno točko na 78,5 %, nemestno pa za enako vrednost povečalo na 21,5 % (Preglednica 10).

Preglednica 10: Mestno in ne-mestno slovensko prebivalstvo v Črni gori po popisih 2003 in 2011.

Tip naselja	2003	%	2011	%
Mestno	330	79,5	278	78,5
Ne-mestno (ruralno)	85	20,5	76	21,5
Skupaj	415	100	354	100

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2003 in 2011.

Preglednica 11: Mestno in ne-mestno slovensko prebivalstvo v Črni gori, popis 2003.

Republika Črna gora 2003	415	0,7	Nikšić	16	0,02
Mestno	330	0,9	Mestno	16	0,03
Nemestno	85	0,4	Ne mestno	-	-
Andrijevica	1	0,02	Plav	-	-
Mestno	-	-	Mestno	-	-
Nemestno	1	0,02	Ne mestno	-	-
Bar	32	0,08	Plužine	1	0,02
Mestno	19	0,11	Mestno	1	0,07
Nemestno	13	0,06	Ne mestno	-	-
Berane	4	0,01	Pljevlja	4	0,01
Mestno	4	0,03	Mestno	4	0,02
Nemestno	-	-	Ne mestno	-	-
Bijelo Polje	7	0,01	Podgorica	138	0,08
Mestno	5	0,03	Mestno	136	0,10
Nemestno	2	0,01	Ne mestno	2	0,01
Budva	12	0,08	Rožaje	1	0,00
Mestno	12	0,09	Mestno	1	0,01
Nemestno	-	-	Ne mestno	-	-
Danilovgrad	4	0,02	Tivat	64	0,47
Mestno	-	-	Mestno	53	0,52
Nemestno	4	0,02	Ne mestno	11	0,32
Žabljak	3	0,07	Ulcinj	5	0,02
Mestno	1	0,05	Mestno	5	0,05
Nemestno	2	0,09	Ne mestno	-	-
Kolašin	6	0,06	Herceg Novi	67	0,20
Mestno	1	0,03	Mestno	42	0,19
Nemestno	5	0,07	Ne mestno	25	0,22
Kotor	35	0,15	Cetinje	13	0,07
Mestno	15	0,11	Mestno	13	0,08
Nemestno	20	0,20	Ne mestno	-	-
Mojkovac	2	0,02	Šavnik -	-	-
Mestno	2	0,05	Mestno	-	-
Nemestno	-	-	Ne mestno	-	-

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2003, knjiga 16.

Po podatkih popisa prebivalstva nam omogoča vpogled za leto 2003 o mestnem in ne-mestnem prebivalstvu večjih občin Črne gore in deležu Slovencev v teh občinah. V Podgorici jih je 138 oziroma 0,08 % mestnega prebivalstva, ne-mestnega pa 2 oziroma 0,01 %, v Nikšiću je vseh 16 ali 0,02 % Slovencev v mestnem območju, v Tivtu živi v občini 64 ali 0,47 % Slovencev od tega 53 v urbaniziranem delu 53 ali 0,52 %, v ruralnem delu pa 11 ali 0,32 %. V Herceg Novem je 67 Slovencev oziroma 0,20 %, v mestnem delu občine jih živi 42 ali 0,19 %, v ne-mestnem pa 25 oziroma 0,22 %. Med večjimi črnogorskimi občinami omenimo še Kotor kjer jih je 35 ali 0,15 %, mestnega prebivalstva je 15 oziroma 0,11 %, ne mestnega 20 oziroma 0,20 % in je tudi edina občina, kjer jih več živi na podeželju kot v mestu. V Baru je 32 Slovencev ali 0,08 %, mestnega prebivalstva je 19 ali 0,11 %, ne-mestnega pa 13 ali 0,06 %. Več kot 10 jih živi le še v Budvi in sicer 12 oziroma 0,08 %, vsi pa živijo v mestnem okolju (Preglednica 11).

11. Državljanstvo Slovencev v Črni gori po popisu leta 2011

Črnogorski državljan, ki ima tudi državljanstvo kake druge države, velja za črnogorskega državljana v postopkih pred organi Črne gore, če ni drugače določeno oziroma drugače predpisano v ratificiranih mednarodnih sporazumih (Zakon o državljanstvu ČG 2021).

Zakon torej Slovence omogoča dvojno državljanstvo, tako možnost je izkoristilo 107 oseb, 47 moških in 60 žensk. Samo slovensko državljanstvo ima 96 oseb, 47 moških in 49 žensk (Preglednica 12).

Preglednica 12: Državljanstvo Slovencev v Črni gori 2011.

Spol	Skupaj	Državljanstvo	
		Črne Gore in Slovenije	Slovenije
Skupaj	203	107	96
Moški	94	47	47
Ženske	109	60	49

Vir: Popis prebivalstva Črne gore 2011.

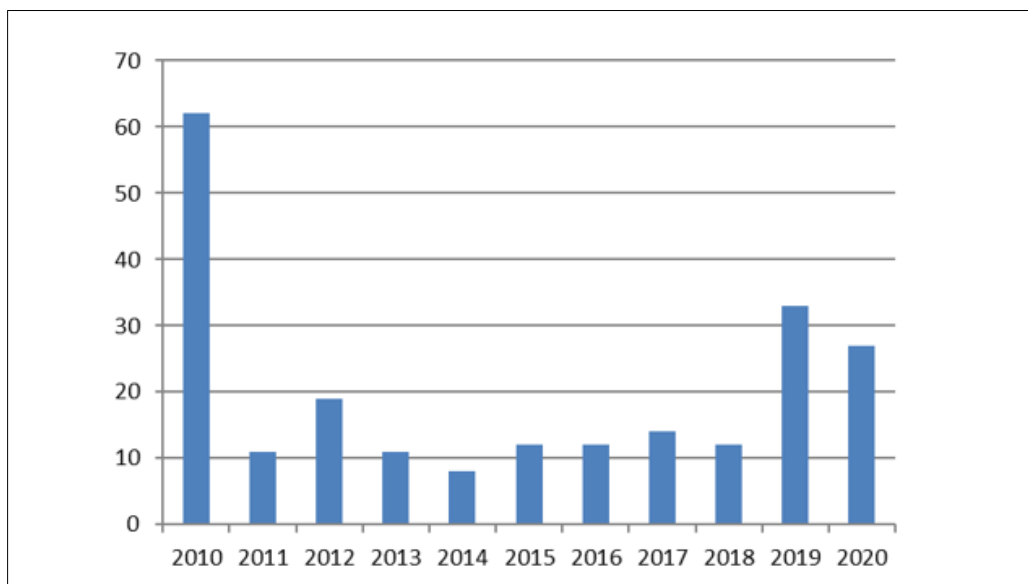
12. Organiziranost Slovencev v Črni gori

Slovensko društvo »Vida Matjan« v črnogorski prestolnici Podgorica je eno najmlajših društev v tujini, v katerih se družijo Slovenci. Ustanovljeno je bilo leta 2010 na pobudo posameznikov s slovenskimi koreninami in Jerneja Videtiča, ki je takrat delal v slovenskem veleposlaništvu v Podgorici. V društvo je vključenih 180 članov. Društvene prostore so uredili v blokovskem naselju Solarna zgrada D (Vzajemna 2014). Ob številnih prireditvah, ki jih pripravljajo, organizirajo tudi tečaj slovenskega jezika, ki ga vodi Nikola Berišaj. Sedež društva se nahaja (2020 leta) v ulici Đoka Miraševića 19-c. V društvo se vključujejo Slovencih iz vseh delov Črne gore, ne le glavnega mesta Podgorice.

Društvo Slovencev »Vida Matjan« je nestransko, nevladno in neprofitabilno združenje državljanov, ki razvija, pogloblja, ustvarja vzajemno zvezo Slovencev in njihovih potomcev v Črni gori. Pomemben cilj članov je spoznavanja kulture, jezika in sodelovanje s Slovenijo. Po društveni evidenci je vanj vključenih 222 članov (2021), kar je 62,7 % vseh v Črni Gori živečih Slovencev, a ker so vanj vključeni tudi pripadniki drugih nacionalnosti, je ta podatek nezanesljiv, zagotovo pa je odstotek aktivnih Slovencev večji.

13. Število in mesto bivanja članov društva »Vida Matjan«, Črna gora

Leta 2010 je v ustanovitvenemu aktu društva »Vida Matjan« sodelovalo 62 članov, razumljivo je, da je bilo največ članov iz glavnega mesta Podgorice kar 44, po 4 iz prestolnice Cetinje in Tivta, po 2 iz Bara, Kolašina, Bijelog Polja in Kotorja, eden iz Pljevlje. Leto kasneje se je društvu pridružilo 11 članov, veliko zanimanja za članstvo je bilo leta 2012, ko se je pridružilo 19 novih članov. Sledilo je obdobje stagnacije pri vključevanju do leta 2014, ko se je članstvo povečalo za 14 novih članov. Dobro delo, zanimivi programi, številne prireditve pa so Slovence in njihove potomce ali druge družinske člane pritegnili v letih 2019, ko se je pridružilo 33 novih članov in leta 2020 še 27. Društvo je v letu 2021 štelo 222 članov, med drugimi dva člana iz Slovenije in eden iz Bosne in Hercegovine. Največ jih je bilo iz Podgorice 148, iz Budve 15, Bara 14, iz Nikšića 8, iz Tivata po 11 po 6 iz Cetinja in Kotorja, po 3 iz Mojkovca in Herceg Novog, iz Bijelog Polja in Kolašina po 2, iz Plevlje 1 ter trije kot že rečeno iz tujine, dva člana sta iz Slovenije (Ljubljana in Dragomer) in eden iz Bosne in Hercegovine (Trebinje).

Slika 5: Vpis članov društva »Vida Matjan« 2010 – 2020.

Vir: Evidenca članstva Slovenskega društva »Vida Matjan« 2010 – 2020.

14. Spolna struktura in teritorialna razporeditev članstva »Vida Matjan«

Temeljito analizo spolne in starostne strukture članov društva »Vida Matjan« je težko predstaviti iz podatkov, ki jih imajo na voljo v svojem arhivu. Po teh podatkih je ženskih članic 107, moških pa 115. Podatki o starosti članov niso zajeti v evidenci članstva, moč pa je ugotoviti od kod prihaja največ moških in ženskih članov društva. V glavnem mestu, kjer živi največ članov društva je med 148 člani 69 žensk in 79 moških. V drugih večjih sredinah je razmerje tako: Bar od 14 članov je 6 žensk in 8 moških, v Budvi je skupno 15 članov od tega je 7 žensk in 8 moških. V prestolnici Cetinje od koder je 6 članov društva so med njimi 4 članice in 2 člana. V obmorskem Kotorju so med 6 člani 4 ženske in 2 moška. V drugem največjem črnogorskem mestu Nikšiću je 8 članov društva od tega so 3 ženske in 5 moških. Večje število članov je tudi iz Tivta od koder prihaja 11 članov od tega je 5 žensk in 6 moških. V drugih sredinah število ne presega treh članov. Škoda je, da seznam članov društva ne zajema drugih, za ugotavljanje socialne strukture članov, pomembne podatke (mesto in država rojstva, izobrazba, število aktivnih delavcev, materni jezik ipd.).

Preglednica 13: Spolna struktura in teritorialna razporeditev članstva »Vida Matjan« po mestih bivanja v Črni gori v letu 2021.

Mesto	Skupaj	Ž	M	%	%
Podgorica	148	69	79	46,6	53,4
Bar	14	6	8	42,9	57,1
Budva	15	7	8	46,6	53,3
Cetinje	6	4	2	66,6	33,3
Kotor	6	4	2	66,6	33,3
Nikšić	8	3	5	38,5	62,5
Tivat	11	5	6	45,5	54,5
Mojkovac	3	2	1	66,6	33,3
Hercegnovi	3	1	2	33,3	66,6
Bijelo Polje	2	1	1	50,0	50,0
Kolašin	2	2	/	100,0	0,0
Plevlja	1	1	/	100,0	0,0
Slovenija	2	1	1	50,0	50,0
BiH	1	1	/	100,0	0,0

Vir: Evidenca članstva društva »Vida Matjan« 2021.

15. Slovenski priimki v Črni gori

Kljub stoletni prisotnosti Slovencev v Črni gori se je ob jeziku, kulturi in izročilu ohranilo tudi veliko slovenskih priimkov. Najbolj pogosti priimki med Slovenci so: Arčon, Cankar, Cerovšek, Dobaj, Erjavšek, Grandis, Hojnik, Kante, Kladnik, Klep, Koder, Kralj, Ogrizek, Olevnik, Osrajnik, Rebić (ič), Rems, Podgornik, Podlesnik, Pungartnik, Rajman, Stanovnik, Šebek in Štibilj (Evidenca društva »Vida Matjan«, 2021).

16. Zaključek

Osnovna težava slovenske skupnosti v Črni gori je vsekakor njena številčnost. Čeprav so prisotni v tej državi več kot sto let, saj so prvič omenjeni v popisu leta 1921, so bili tam že veliko prej. Največje število tam živečih Slovencev je bilo zabeleženo v popisu leta 1961 (819). Od takrat pa vse do zadnjega popisa njihovo se njihovo število zmanjšuje. Danes jih je le 354. Slovensko prebivalstvo se v Črni gori stara, tudi spolna struktura ni spodbudna.

Veliko je dejavnikov, ki so vplivali na adaptacijo in asimilacijo Slovencev (mešani zakoni) v Črni gori. Trend so tamkajšnji deklarirani Slovenci deloma upočasnili z ustanovitvijo svojega društva. Leta 2010, ko več kot dve desetletji niso bili povezani z večinskim narodom v takratni SR Sloveniji, so se organizirali v društvu Vida Matjan – nekoč v Kotorju delujoče slovenske glasbenice. Njihova teritorialna razpršenost in medsebojna oddaljenost jim onemogoča tesnejše sodelovanje v tej organizaciji, ki ima sedež v glavnem mestu Podgorici. A z vztrajnostjo članov uspejo ohranjati jezik in kulturno identiteto. Društvo vodi Igor Kralj. Po razpadu SFR Jugoslavije Slovincem v Črni gori ni bil priznan status manjšine, temveč etnične skupine. V podporo njihovem delovanju sta jim tako Veleposlaništvo Republike Slovenije v Črni gori kot Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Dopolnilni pouk slovenskega jezika pa finančno podpira Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije. Iz podatkov društva »Vida Matjan« ni razbrati, da bi jih pri delovanju gmotno podpirala tudi Republika Črna gora.

Literatura

- Bohinec, V. 2013: Simon Rutar (1851–1903) - slovenska biografija. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU.
- Dabižinović, E. 2018: Vida Matjan – duša svega, uspešna Slovenka u Crnoj Gori (Ljubljana, 1896–Kotor, 1993). Slovenika, IV. Beograd.
- Društvo »Vida Matjan« 2021: Evidenca članstva društva »Vida Matjan«. Podgorica.
- Državna štamparija 1924: Prethodni rezultati popisa stanovništva u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca 31. januara 1921 godine. Sarajevo.
- Državni zavod za statistiku Republike Bosne i Hercegovine 1991: Nacionalni sastav stanovništva – rezultati za Republiku po opštinama i naseljenim mjestima. Statistički bilten, 234. Sarajevo.
- Evidenca članstva društva »Vida Matjan«, Podgorica, 2021.
- Đuranović, S. 2014: In memoriam - Hilda Zakrajšek.
- Jokić, B. 2010: V Črni gori živi okrog 500 Slovencev. Delo. Ljubljana.
- Južnič, S. 2015: Slovenski liječnik i letač balonom Matija Gregor Kraškovič i njegov rad u Kotoru i Dubrovniku. Anali Dubrovnik, 53. Dubrovnik.
- Kržišnik-Bukić, V. 2003: Slovenci v Hrvaški, Bosni in Hercegovini, Srbiji in Črni gori ter Makedoniji med preteklostjo in sedanostjo. Traditiones, 32. Ljubljana.
- Martinović Bogojević, J., Marković, V. 2021: The Contribution of Anton Pogačar and Vida Matjan to the Music Culture of Montenegro. Musicological Annual, 57.
- Medmrežje 1: <http://vidamatjan.com/>. Pridobljeno 13. 8. 2020.
- Medmrežje 2: [http://www.notranjci.si/osebe/kraškovič-gregor-\(matija\)-/634/](http://www.notranjci.si/osebe/kraškovič-gregor-(matija)-/634/). Pridobljeno 15. 10. 2021.
- Opšta državna statistika Kraljevine Jugoslavije 1937: Definitivni rezultati popisa stanovništva. Beograd.

- Pelc, S. 2015: Mestno prebivalstvo Slovenije. Založba Univerze na Primorskem. Koper.
- Popis prebivalstva Črne gore 2003.
- Popis prebivalstva Črne gore 2011.
- RZS 1982: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 1981, stanovništvo i domaćinstva - uporedni podaci za 1971 i 1981. Statistički bilten, 86. Sarajevo.
- Savezni zavod za statistiku i evidenciju 1951: Konačni rezultati popisa stanovništva od 15. marta 1948. godine, stanovništvo po polu i domaćinstva, knjiga I. Beograd.
- Savezni zavod za statistiku i evidenciju 1954: Konačni rezultati popisa stanovništva od 15. marta 1948, stanovništvo po narodnosti, knjiga IX. Beograd.
- Suljić, A. 2011: Stanovništvo i naselja općine Srebrenica. Geografsko društvo Tuzlanskog kantona. Tuzla.
- SZS 1958: Popis stanovništva 1953. godine, osnovni podaci o stanovništvu - podaci za naselja prema upravnoj podjeli u 1953. godini, knjiga XIV. Beograd.
- SZS 1967: Popis stanovništva 1961, vitalna, etnička i migraciona obeležja (rezultati za opštine), knjiga VI. Beograd.
- SZS 1974: Popis stanovništva i stanova 1971, stanovništvo (etnička, prosvetna i ekonomska obeležja stanovništva i domaćinstva prema broju članova) - rezultati po opštinama. Beograd.
- SZS 1984: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 1981. godini, aktivno stanovništvo prema zanimanju, polu i narodnosti, za SFRJ, SR i SAP. Beograd.
- SZS 1987: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 1981. godini, opštine u SFRJ, osnovni podaci o stanovništvu, domaćinstvima i stanovima. Beograd.
- SZS 1993: Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gazdinstava 1991. etnička obilježja stanovništva, rezultati za Republiku i po opštinama. Statistički bilten, 233. Sarajevo.
- Upravni odbor za kulturu, Republika Crna Gora 2004: Evropski program pregleda nacionalnih kulturnih politika Mozaik projekat, Kulturna politika u Srbiji i Crnoj Gori. Podgorica.
- Zakon o crnogorskom državljanstvu 2021: Sl. list CG, br. 13/2008, 40/2010, 28/2011, 46/2011, 20/2014 - odluka US, 54/2016 i 73/2019. Podgorica.
- Zavod za statistiku Crne Gore 2005: Uporedni pregled broja stanovnika, podaci po naseljima. Podgorica.

ANALYSIS OF THE TREND IN THE NUMBER OF SLOVENIANS IN MONTENEGRO 1921 - 2021 AND THEIR ORGANISATION

Summary

The main problem of the Slovenian community in Montenegro is certainly its numerical strength. Although they have been present in the country for more than a hundred years, since they were first mentioned in the 1921 census, they were there long before that. The highest number of Slovenians living there was recorded in the 1961 census (819), and their numbers have been steadily decreasing since then until the last census. Today there are only 354. The Slovenian population in Montenegro is ageing, and the gender structure is not encouraging.

There are many factors that have influenced the adaptation and assimilation of Slovenians (mixed marriages). The trend has been partly slowed down by the declared Slovenians by establishing their own association. In 2010, after more than two decades of not being connected to the majority nation in the then SR Slovenia, they organised themselves in the association of »Vida Matjan« - a Slovenian musician who used to work in Kotor. Their territorial dispersion and remoteness throughout Montenegro makes it impossible for them to work more closely together in this organisation, which is based in the capital Podgorica. But with the perseverance of their members, they manage to preserve their language and cultural identity. The association is led by Igor Kralj. After the break-up of the SFR Yugoslavia, Slovenians in Montenegro were not recognised as a minority, but as an ethnic group. Both the Embassy of the Republic of Slovenia in Montenegro and the Office for Slovenians Abroad and Worldwide support their activities. The supplementary Slovenian language classes are financially supported by the Ministry of Education and Sport of the Republic of Slovenia. It is not clear from the data of the »Vida Matjan« Association that the Republic of Montenegro also materially supports them in their activities.